

Borghjerg: Det bliver ikke mere end et Par Minutter, men jeg vil alligevel gerne have Ordet paa almindelig Vis. Det er altid kedeligt at være udsat for at afskæres fra de sidste Ord, man kan jo ikke vide, om der ikke er Brug for dem. — Jeg vil blot sige, at jeg er ganske enig med det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) i dennes sidste Betragtninger om det borgerlige Ægteskab i Modsætning til det ærede Medlem fra Assens (Berntsen). Jeg tror netop ogsaa, at det borgerlige Samfunds Forhold maa lovordnes, men paa det religiøse, det aandelige Omraade skal der herske den fuldeste Frihed. Man kaldte i sin Tid baade Harald Holm og mig for kirkelige og aandelige Anarkister. Jeg har ikke noget imod det Navn. Jeg slog netop den Gang, i 1903, fast, at jeg syntes, man fra alle Sider maatte sætte Pris paa, at Socialdemokratiet hylder den mest absolute Frihed paa alle aandelige og religiøse Omraader. Man bebrejder os saa ofte, at vi skulle være særlig anlagte for det tvangsmæssige, men paa alle aandelige eller religiøse Omraader hævde vi netop den mest gennemførte Frihed. Derfor: for Ægteskabets Vedkommende borgerlig Lovordning, paa det kirkelige Omraade den fuldkomneste Frihed! Men derom er altsaa det ærede Medlem fra Ringkøbing og jeg fuldkommen enige.

Det ærede Medlem protesterede mod, at jeg kalder de nuværende Menighedsraad tvungne. Det kan han naturligvis gøre med en vis formel Berettigelse, men det samme gælder jo rigtignok adskillige andre Institutioner, at for saa vidt der ikke melder sig Vælgere, eller ingen vil deltage i Valgene, bliver der ingen saadan Institution. Harald Holm kaldte i sin Tid de nuværende Menighedsraad tvungne, og jeg er enig med ham. Det er tvungne, obligatoriske Menighedsraad efter den gamle Opfattelse, som kendtes her i Folketinget. Men vil det ærede Medlem ikke have det Ord brugt, kan man bruge et andet: det er lovordnede Menighedsraad. Og der holder jeg principalt den Dag i Dag, som jeg gjorde i 1901—03, paa frivillige Menighedsraad. Skulle vi have lovordnede Menighedsraad, holder jeg subsidiært paa, at de bør være betydelig mere demokratisk indrettede end de nuværende, og det Forslag, som Folketinget vedtog i Fjor, er jo ogsaa et lille Skridt i den Retning.

Men jeg tror ikke, at de nuværende lovordnede Menighedsraad i særlig Grad ere egnede til at fremkalde en kirkelig

Frihedslovgivning, hvad det ærede Medlem mente. Jeg tror, at fuldkommen Frivillighed paa det Punkt er nok saa god. I alt Fald synes jeg, det er ret givet, at vi her i Tinget staa med ganske anderledes frie Hænder og paa ganske anderledes bar Bund til at tage hele det kirkelige Forfatningsspørgsmaal op paa ny, hvis Menighedsraadene falde bort, fremfor hvis de bevares, og navnlig ogsaa med friere Hænder til at vende tilbage til de ældre Forslag om Præstevalg og Præstelønninger, som i sin Tid forelaa, og som vel nok skulle revideres noget efter Tidens Behov, men hvis Grundprincipper man aldrig burde fravige. Jeg sigter til Frede Bojsens og Rasmus Claussens Forslag om Præstevalg. Det er ogsaa i den Retning, vi ønske at gaa, saa længe vi have en Folkekirke, saa længe vi ikke ere naaede fuldt frem til det, som er vort Ideal, nemlig frikirkelige Tilstande. Jeg tror, som sagt, at vi komme nok saa langt i Retning af Frede Bojsens og Rasmus Claussens Tanker angaaende Præstevalg, hvis Menighedsraadene falde bort, som hvis vi skulle have den Hemsko, at der er lagt et vist Grundlag gennem disse Menighedsraad, et Grundlag, som efter min Mening i 1903 kunde have været lagt bedre i Overensstemmelse med Folketingets gode Tradition paa dette Omraade.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (M. Nielsen): Af ret forstaaelige Grunde og netop med Fællesudvalg for Øje skal jeg ikke udtale mig indgaaende om de forskellige Spørgsmaal. Jeg skal kun dvæle ved et af dem, der er blevet berørt af de forskellige ærede Talere, nemlig dette, hvorvidt det maa anses for særlig ønskeligt, at de nuværende Menighedsraad bibeholdes. Det mener jeg, det vil jeg gerne have understreget saa stærkt som muligt, for det vil være af Betydning, naar Fællesudvalget skal behandle Sagen. Det kan paavises i forskellige Retninger, at det vilde være meget misligt, om disse Menighedsraad nu pludselig en skøn Dag den 1. Januar 1910 afgik ved Døden, fordi det griber ind i mange flere Forhold, end Folk i Almindelighed tænke paa. For øvrigt er det blevet nævnt her i Dag; jeg skal kun gentage det, for at det kan staa klart for ærede Medlemmer, der maatte se tvivlende paa de nuværende Menighedsraads Nødvendighed. Særlig vil jeg henpege paa Tiendeaføsningen ved Kirkerne, som jeg tilfældigvis kender noget mere til.